

Zbirka medijskih objava

VladaBrckoDistrikta_kliping_dnevno,
za razdoblje 4. 6. 2019

Broj objava: 2

Televizija: 1

Stampa: 1

Teme praćenja:

Vlada Brčko Distrikta: 0

Gradonačelnik Brčko ...: 0

Skupština Brčko Distrikta: 0

Brčko: 2

Brčko:

Štampa	Naslov	REFORMA TRŽIŠTA RADA		
Serijski br. 1	Medij; Doseg	Business Magazin; , Bosna i Hercegovina	Stranica: 50	Površina: 2.505 cm ₂
	Rubrika, Datum	Ostalo; 3. 6. 2019		
Stranica u zbirci: 9	Autor	Plečić Enes		
	Teme	Brčko		

Televizija	Naslov	Obilne padavine prouzrokovale probleme u brčanskim naseljima		
Serijski br. 2	Medij; Doseg	Radio Televizija Federacije Bosne i Hercegovine; , Bosna i Hercegovina	17:00	Trajanje: 2 min
	Rubrika, Datum	Federacija danas; 3. 6. 2019		
Stranica u zbirci: 10	Autor	Dževida Hukičević		
	Teme	Brčko		

REFORMA TRŽIŠTA RADA

Hoće li se u Bosni i Hercegovini pristupiti reformi tržišta rada, odnosno iz evidencije nezaposlenih brisati oni koji odbijaju posao, ako im ne odgovara radno mjesto koje im službe za zapošljavanje nude. Sve se više čuju zahtjevi da se takvim ukine zdravstveno osiguranje njih i porodica, koje uživaju dok su na evidenciji biroa rada. Kako je tržište rada regulirano u državama EU, a kako prema postojećim zakonskim rješenjima u našoj zemlji?

PIŠE Enes Plečić

Vlasnici privatnih firmi u Federaciji BiH traže od vlasti da se zakonski redefinira pojam nezaposlene osobe, njezina prava i obaveze, a sve je više takvih zahtjeva i iz Republike Srpske.

U Udruženju poslodavaca FBiH, pak, smatraju kako treba ukinuti obavezu uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje od službi za zapošljavanje, odnosno da to treba biti obaveza za zavoda za zdravstveno osiguranje. Kako ističu, time bi se napravila jasna

NOVIM MJERAMA TREBALO BI NEUTRALIZIRATI USTALJENU PRAKSU DA VELIKI BROJ POJEDINACA MOŽE BITI NA EVIDENCIJAMA NEZAPOSLENIH I ODBIJATI POSLOVE, A ISTODOBNO RADITI NACRNO

distinkcija između onih koji stvarno traže zaposlenje i onih koji su na evidenciji nezaposlenih samo zbog ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje! Još je ranije iz institucija vlasti najavljena moguć-

nost da se iz evidencije brišu osobe koje uporno odbijaju prihvat nekog od ponuđenih radnih mjesta, a istovremeno im kantonalne službe za zapošljavanje iz doprinosa registriranih zaposlenih uplaćuju obav-

ezno socijalno i zdravstveno osiguranje.

Rekonstrukciju zavoda i službi za zapošljavanje zahtio je i Federalni zavod za programiranje razvoja, koji traži od Vlade da se ta rekonstrukcija obavi u pravcu provođenja aktivnih mjera zapošljavanja, dovođenje u red evidencije nezaposlenih i ostavljanje na popisima samo onih koji aktivno traže posao. Po njihovom prijedlogu, vlasti moraju preko svojih resornih ministarstava analizirati uticaj so-

Vlasti moraju preko svojih resornih ministarstava analizirati uticaj socijalnih davanja na aktivno traženje posla i odvojiti socijalnu politiku od zapošljavanja

Posljednji je čas da i u BiH u penziju odu rogočatni zakoni o zapošljavanju i socijalnoj brizi o nezaposlenim licima, da ih zamijeni zakon o tržištu rada koji adekvatnije regulira ovu važnu oblast

Službe za zapošljavanje zrele za radikalne promjene

cijalnih davanja na aktivno traženje posla i odvojiti socijalnu politiku od zapošljavanja.

Treba pristupiti otvaranju centara za brzu prekvalifikaciju i dokvalifikaciju kadrova na tržištu rada, a također je potrebno unaprijediti sistem praćenja potreba za radnom snagom direktnom vezom s

komorama i udruženjima poslodavaca, redefinirati evidencije o zdravstvenom osiguranju nezaposlenih i druge beneficije koje se daju preko službi za zapošljavanje. Novim mjerama trebalo bi neutralizirati ustaljenu praksu, da veliki broj pojedinaca može biti na evidencijama nezaposlenih i odbijati poslove, a isto-

ZAPOSLENI U BIH PO DJELATNOSTIMA

Djelatnost	mart 2019.	Indeks mart 2018/2019
Poljoprivreda i šumarstvo	19.397	101,6
Vađenje ruda i kamena	18.586	98,1
Prerađivačka industrija	166.018	104,7
Struja, para, plin	17.983	103,5
Snabdijevanje i upr. vodama	14.636	113,0
Građevinarstvo	38.267	102,1
Ugostiteljstvo i turizam	42.791	112,4
Trgovina	152.142	104,8
Prevoz i skladištenje	37.705	101,8
Informacije i komunikacije	21.697	108,6
Finansije i osiguranja	18.051	101,6
Poslovanje nekretninama	4.154	122,3
Stručne i naučne djelatnosti	23.937	99,6
Uslužne djelatnosti	15.906	115,8
Javna uprava i odbrana	75.474	102,5
Obrazovanje	69.244	105,8
Zdravstvo i socijalna zaštita	53.889	102,9
Umjetnost, zabava i rekreacija	15.125	104,3
Ostale uslužne djelatnosti	17.293	111,0
UKUPNO:	822.275	105,0

Izvor: Agencija za statistiku BiH

VISINA PLAĆA U ODНОСУ NA PROSJEK ENTITETA

	Federacija 100%	Republika Srpska 100%
Poljoprivreda	97%	88%
Rudarstvo	111 %	109%
Prerađivačka ind.	77%	72 %
El. energija, gas	147%	130%
Građevinarstvo	67%	81%
Trgovina	73%	62%
Transport	131%	131%
Finansije i telekomi	135%	130%
Javna uprava	127%	146%
Obrazovanje	100%	92%
Zdravstvo i soc. zaštita	120%	107%

Izvor: Svjetska banka

822.000
ima zaposlenih u BiH na
3,534 miliona
stanovnika

1,432
miliona
zaposlenih ima Hrvatska na
4,125 miliona
stanovnika

423.000
nezaposlenih ima BiH n
3,534 miliona
stanovnika

138.000
nezaposlenih ima Hrvatska
na 4,125 miliona
stanovnika

dobno raditi nacrno. Predlagaci ovih rješenja pozivaju se na primjere iz susjedstva, konkretno na potez *Hrvatskog zavoda za zapošljavanje* koji je u prošloj godini iz evidencije nezaposlenih brisao više od 54.000 osoba, jer su odbijale posao. Doduše, prema *Zakonu*, mogu se nakon šest mjeseci ponovo javiti, a ako i nakon toga odbijaju posao brišu se trajno iz evidencije.

KAKO DRUGI RADE

Hrvatska berza rada, sudeći prema podacima iz mjesечnih biltena *Zavoda*, nezaposlene osobe najviše *hvata* na nepridržavanju odredbi o redovnom javljanju savjetniku za zapošljavanje, pa je tako od

34,49%
je stopa registrirane
nezaposlenosti u BiH

8,82 %
je stopa registrirane
nezaposlenosti u Hrvatskoj

ukupnog broja privremeno izbrisanih osoba iz evidencije, njih 45.000 brisano jer nisu aktivno tražile posao. Prema podacima *Zavoda za statistiku Hrvatske*, ovaj naš susjed na 4.125.700 stanovnika (pad više od 200.000 zbog sejenja mladih u inozem-

stvo) krajem prošle godine imao je 1.432.084 registriranih zaposlenih, od čega 1.206.344 u pravnim subjektima, 206.837 u obrtu i slobodnim profesijama i 19.320 osiguranih zaposlenih u poljoprivredi. Na ovoliki broj zaposlenih do lazilo je svega 138.383 registriranih nezaposlenih na biroima rada, dok je stopa nezaposlenosti iznosiла svega 8,8 posto.

Na temelju *Zakona o tržištu rada Republike Hrvatske*, koji je od 1. januara 2019. godine zamjenio bivši (socijalistički) *Zakon o zapošljavanju i socijalnoj brizi o nezaposlenim*, registrirani nezaposleni koji su na biro rada došli kao tehnološki višak ili uslijed stecaja, imaju pravo na novčanu naknadu na

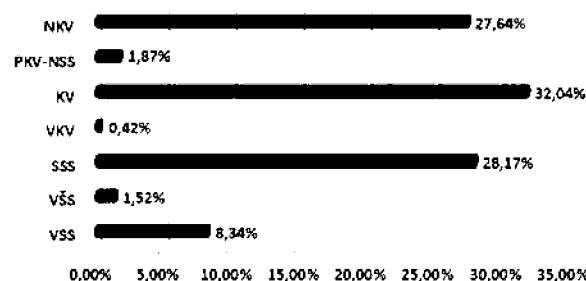

REGISTRIRANA NEZAPOLENOST U BiH

Stručna sprema	Mart 2019.
NKV radnika	117.036
PKV radnika	7.917
KV radnika	135.648
VKV radnika	1.787
Srednja stručna sprema	119.267
Viša stručna sprema	6.452
Fakultet, masters, doktorat	35.312
UKUPNO:	423.419

Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje BiH

KVALIFIKACIONA STRUKTURA REGISTROVANE
NEZAPOLENOSTI U BiH-31.03.2019. GODINE

temelu osiguranja za slučaj nezaposlenosti ukoliko su im bili redovno uplaćivani doprinosi, potom mirovinsko osiguranje, novčanu pomoći i naknadu troškova prijevoza za vrijeme obrazovanja i osposobljavanja za radno mjesto, jednokratnu novčanu pomoći i naknadu putnih i selidbenih troškova, novčanu pomoći osobe uključene na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa i novčanu pomoći

osobe osigurane na produženo mirovinsko osiguranje na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove. I to je sve, još se na *Zavod* mogu prijaviti mladi poslije završene škole, koji prvi put traže posao. U *Zakonu o tržištu rada* više nema ni riječi o zdravstvenom osiguranju nezaposlenih na berzi rada, što znači da se ono kao socijalna kategorija odvija preko odgovara-

jućih institucija socijalnog i zdravstvenog osiguranja ili preko drugog zaposlenog člana porodice, dok nezaposleni ne nade posao ili mu berza ne obezbijedi stalno radno mjesto i rad. Uostalom, zaposleni, a ne njihovi poslodavci, godina su iz plaća izdvajali za svoje socijalno osiguranje. Tako je od postanka ovih institucija i u drugim državama Evropske unije. Nema nikakve socijale na tržištu rada, već veoma

jasne direktive o naknada i pravima nezaposlenih koji su uplaćivali doprinose berzama rada, prekvalifikacijama i obravaranju za slobodna radna mjesta, o radu s nepunim radnim vremenom, o uslugama na unutrašnjem tržištu i mjerama za lakše ostvarivanje prava zajamčenih radnicima u kontekstu slobode kretanja radne snage. Doprinose na plaće i iz plaća u EU državama shvataju kao vid lične štednje

Neto i bruto plaće

Ni u jednoj tržišnoj državi nećete naći izraz neto plaća, kao pojam za vrednovanje rada. Plaća, odnosno dnevnice za rad se u pravilu obračunavaju sa svim zakonskim doprinosima i porezom na dohodak.

Nije to dodatno opterećenje poslodavaca, već pošteno zaraden novac koji zaposlenik usmjerava i štedi za svoje i porodične potrebe: penzija, liječenje, sigurnost u slučaju gubitke posla i sl. Ako hoćemo pošten odnos prema radu, zaboravimo neto plaće.

Druga je stvar s raznim drugim dodacima na plaću koji nisu regulirani zakonom, članarine komorama, sindikatu i sl. Njih poslodavci ni u kom slučaju ne bi smjeli kalemiti na plaću, niti ulaziti u strukturu norme rada. Za svaka takva izdvajanja morala bi se obezbijediti sačuvanje primaoca, želi li ili ne želi da se to plaća iz njegove naknade za rad.

DOPRINOSE NA PLACE I IZ PLACA U EU DRŽAVAMA SHVATAJU KAO VID LIČNE ŠTEDNJE RADNIKA, ZAKONSKO ILI SLOBODNOM VOLJOM IZRAŽENO IZDVAJANJE ZA SVOJE PENZIONO I PORODIČNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE, KOJE SE NE MOŽE PREKINUTI AKO SILOM PRILIKA OSTANU BEZ POSLA

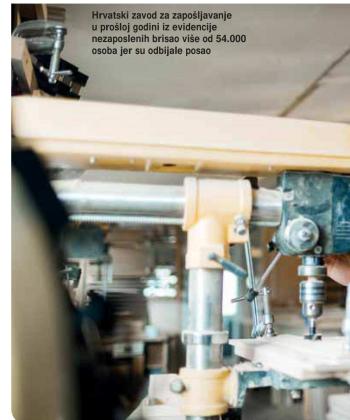
radnika, zakonsko ili slobodnom voljom izraženo izdvajanje za svoje penzиона i porodično zdravstveno osiguranje, koje se ne može prekinuti ako silom prilika ostanu bez posla. Oni su obavezan dio naknade na berzama rada (službama za zapošljavanje) u svim državama Evropske unije, prema poimenutim i drugim direktivama.

Drugim riječima, stećeno pravo i uštedeni novac radnika, plus profit koji fond ostvari za vrijeme uplate doprinosa, pripadaju uplatiocu za sva vremena. Nema tu nikakve neograničene solidarnosti, koja nažalost još uvijek egzistira kod nas iako smo duboko zaga-

zili u kapitalizam. Svaki registrirani zaposleni iz bruto plaće uplaćuje doprinosi i na osnovu toga uživa zajamčena prava. Neto plaća je nepoznat pojam!

Uostalom, radni ugovori i plaće u državama EU, u pravilu se utvrđuju u bruto iznosu, a ne neto. Kada, naprimjer, pročitate ili čujete da je satnica u Austriji 15 eura, a najniža plaća 2.640 eura za 176 sati rada, znajte da je to bruto iznos. Neto plaća je nepoznat pojam.

Plaća se nikako se može isplatiti bez zakonskih doprinosa i poreza, kao što to nerijetko čine u našim preduzećima, pa čak i ustavnovama. I tako gomilaju dugove, a zaposlene ko-

jim fondovi onemogućavaju korištenje usluga (lijenjenje) dovode u bezizlazan položaj.

Zamislite šta bi se desilo u jednoj Njemačkoj da radniku koji je 30 godina radio i uplaćivao doprinos, fond njegovog zdravstvenog osiguranje automatski prekine ovjeru zdravstvenih knjižicu, jer je ostao bez posla. A on je 30 godina izdvajao iz svoje plaće npr. 16, 5 posto, ne na neto već bruto iznos, za ovu vrstu obaveznog porodičnog osiguranje.

Figurativno rečeno, poslali bi ljude iz *Krankenkasse* na psihijatrijski pregled da vide jesu li normalni ili zatvor zbog pronevjere njegovog novca. Dok ne dobije novi posao, on će i njegova porodica imati zdravstveno i druga osiguranja iz svoje uštedene mase. Čak ga sljedeće i dividenda, ako je srećom bio zdrav, pa ni-

je morao koristiti glavnici s kojom normalno *Krankenkasse* trguju na berzama i tako uvećavaju njegovu ukupnu sumu.

BH. SPECIJALITETI

Vjerovali ili ne, Bosna i Hercegovina i sve državice nastale na teritoriji bivše Jugoslavije, izuzev Slovenije i Hrvatske od 1. januara 2019. godine, iz oblasti socijalne politike i doprinosa na plaće i iz plaća imaju zakone prepisane iz bivšeg socijalističkog sistema, koji u novim kapitalističkim odnosima stvaraju ogromne deformacije, da ne kažemo težu riječ, nevidenu pljačku i socijalne razlike na principima neograničene solidarnosti mjesec za mjesec.

Da se vratimo na područje tržista rada koje je, u tom pogledu, eklatantan primjer. Tako u zakonima o

Izjednačiti privatno i javno zdravstvo

Reforma tržista rada neminovno bi vodila izjednačavanju privatnih i javnih zdravstvenih ustanova i cijena usluga. Trenutno se u BiH s knjižicom ide u javne ustanove, a u privatne s podebelim novčanicom. Masovne su pojave zdravstvenih radnika koji sjede na dvije stolice, dopodne u javnoj, a popodne u privatnoj ordinaciji. Prijenos nadležnosti i

poimanje da zavodi za zdravstveno osiguranje nisu samo mjesto za ovjeru knjižica, već štednje za bolju zaštitu osiguranika, omogućila bi izbor ljekara bez obzira na strukturu vlasništva. Ko plaća, taj se i pita. Zavodi su nesporno u poziciji da uvedu red, kako u javnim tako i privatnim ordinacijama i stacionarnim zdravstvenim kapacitetima.

**BiH I SVE DRZAVICE NASTALE NA TERITORIJI
BIVŠE JUGOSLAVIJE, IZUZEV SLOVENIJE I
HRVATSKE KOJIMA JE TEMELJNI DOKUMENT
ZAKON O TRŽIŠTU RADA, IZ OBLASTI
SOCIJALNE POLITIKE I DOPRINOSA NA PLAĆE
I IZ PLAĆA IMAJU ZAKONE PREPISANE IZ
BIVŠEG SOCIJALISTIČKOG SISTEMA, KOJI
U NOVIM KAPITALISTIČKIM ODNOŠIMA
STVARAJU OGROMNE DEFORMACIJE,
NEVIĐENU PLJAČKU I SOCIJALNE RAZLIKE NA
PRINCIPIMA NEOGRANIČENE SOLIDARNOSTI
MJESEC ZA MJESEC**

socijalno - zdravstvenom i radno – pravnom osiguranju jasno piše, da osiguranik 30 dana nakon presnaka radnog odnosa, bez obzira na prethodne uplate, gubi pravo na zdravstveno osiguranje, ne samo on već i članovi njegove porodice koji slučajem ne rade, da bi se sami pobrinuli za tu *sitnicu!*? Nema veze što je *babo* prije toga godinama uplaćivao doprinos i što se iznos uplata za npr. 30 godina radnog staža popeo na stotinjak hiljada KM, on za 30 dana dobija nogu, ne može ovjeriti zdravstvenu knjižicu? Njegovog novca više nema, na bazi neograničene solidarnosti *pogeli* su ga drugi osiguranici i zdravstveni djelatnici na svoje plaće, kao da je njihov, a ne radnika koji su plaćali doprinos. Osiguranik bi dobio nogu, čak i da nikada do tada nije otišao ljekaru.

E sad, u pomenutom slučaju uskače služba za zapošljavanje, kojoj je također *babo* uplaćivao doprinos, pa će mu kao ona, ako se prijavi, omogućiti ovjeru zdravstve knjižice, uz odgovarajuću naknadu koju služba plaća zdravstvenom osiguranju. Čak i to bi se dalo progutati, da nije druge kvake, široke ruke službi za zapošljavanje pa većini evidentiranih na birou rada gotovo bez ikakvih kriterija uplaćuje i zdravstveno osiguranje. Podaci o broju zaposlenih i nezaposlenih u BiH to nedvojbeno potvrđuju.

Prema podacima *Agencije za rad i zapošljavanje BiH*, na dan 31. marta 2019. godine u Bosni i Hercegovini je bilo 423.419 osoba na evidencijama zavoda i službi zapošljavanja. Od ukupnog broja osoba koje traže zaposlenje, 237.719

ili 56,14 posto su žene. U strukturi osoba koje traže zaposlenje, zaključno sa 31. martom 2019. godine, nekvalifikovanih radnika ili sa samo osnovnom školom bilo je 117.036 ili 27,64 posto, polukvalifikovanih 7.917 ili 1,87 posto, KV zanatlja 135.648 ili 32,04 posto, visokokvalifikovanih 1.787 ili 0,42 posto, srednje spreme 119.267 ili 28,17 posto, više 6.452 ili 1,52 posto i višoke 35.312 ili 8,34 posto. Istovremeno, broj zaposlenih iznosio je 822.275, od čega 351.830 žena, a stopa registrirane nezaposlenosti čak 34,49 posto. To je jedna od najviših stopa registrirane nezaposlenosti, ako ne i najviša u Evropi. Ako uporedimo podatke iz BiH s datim podacima u Hrvatskoj, vidjet ćemo da je raspoloživa radna snaga (zaposleni i nezaposleni) približno ista, 1.570.467 u Hrvatskoj, nasprom 1.245.694 u BiH, ako se uzme u obzir broj stanovnika. Hrvatska, naime, ima 700.000 stalnih stanovnika više nego naša zemlja. Ali je drastična razlika u broju zaposlenih i nezaposlenih, u Hrvatskoj je stopa nezaposlenosti 8,8, a u BiH 34,49 posto. Šta nam ovi podaci kazuju? Nedvojbeno, Hrvatska

je prelaskom na reformu tržište rada po principima Evropske unije iadržavanjem zdravstvenog osiguranja samo na nezaposlene koji imaju pravo na novčanu naknadu i uplatu doprinos, značajno smanjila broj nezaposlenih, samo na one koji stvarno žele posao, po svaku cijenu i bez mnogo izbora. Ostali koji nemaju takve performanse, mogu se za liječenje i odlažak ljekaru obratiti centrima za socijalni rad. S druge strane, struktura registriranih nezaposlenih u BiH nesumnjivo kazuje da je među njima značajan dio onih koji su tu samo da bi bili zdravstveno osigurani, pa ako je moguće i na ostale načine socijalno zbrinuti, a da egzistencijsku grade u sivoj ekonomiji i crnom tržištu rada.

ŠTO PRIJE, TO BOLJE

Vjerovali ili ne, ako se malo dublje začeprka moguće je među njima naći i vlasnike preduzeća, koji se prijavljuju na biro kao nezaposlene osobe, pa i njihovih radnika koji vrijedno rade u sivoj ekonomiji, buvljim pijacama, kućnoj radnosti, praonicama, njivama i baštama, gradnji i ilegalnoj trgovini. Imamo i slučajeva da se čak i stu-

denti sa diplomom srednje škole prijavljuju službama zapošljavanja kako bi stekli neku beneficiju! Gordijev čvor ovolikog komoditeta u službama zapošljavanja moguće je prekinuti samo radikalnom promjenom postojeće socijalizacije entitetskih zavoda, općinskih i kantonalnih službi.

Biroi rada, pa i više oblici organiziranja, ukratko, moraju se vratiti onome što im je uloga u kapitalističkom društvu kakvo je i u našoj zemlji, svjesna i organizirana zaštita zapošljenih u slučaju da firma propadne ili smanji poslovnu aktivnost pa se pojavljuje tehnološki višak, te kao mjesto gdje će se prvo javiti oni koji su završili školovanje, da bi dobili informacije o mogućnostima za posao.

Nisu to nikakve socijale, već interesne ustanove gdje uplatiocci doprinosa mo-

gu što prije doći do posla, prekvalificirati se i steći nova znanja koja se traže na tržištu rada. Uostalom, nešto slično imali smo i u bivšoj Jugoslaviji, radničke univerzitete gdje se sticalo znanje i prekvalifikacija za nova radna mjesta. Da zaključimo, posljednji je čas da u penziju odu rogobatni zakoni o zapošljavanju i socijalnoj brizi o nezaposlenim licima ili

osobama i da ih zamijene zakoni o tržištu rada koji adekvatnije reguliraju ovu važnu oblast.

Nažalost, u Bosni i Hercegovini kada je u pitanju tržište rada još uvijek postoje dva entitetska zakona koji, htjeli mi to ili ne, dijele ovo tržite, umjesto da ga spajaju.

Mi smo jedina država u Evropi gdje je rad podijeljen na Federaciju BiH i Republiku Srpsku. I Brčko distrikt koji *očijuča* s jednom i drugom stranom. U Federaciji BiH čak je rad jednim dijelom podijeljen na kantone. Niko u svijetu tako na rasparčava tržište rada, prava i obaveze i slobodu kretanja radne snage. Krajnje bi vrijeme bilo da se usvoji jedinstven državni zakon o tržištu rada, bar u načelima, ako ne može na drugi način.* ■

Država: Bosna i Hercegovina

Doseg:

Trajanje: 02:00

(pogledaj)

[Indeks](#)

1 / 1

Obilne padavine prouzrokovale probleme u brčanskim naseljima

